

Vzdelávanie

19.04.2023 |

Vybrané ukazovatele - metodické vysvetlivky

Definície

Zisťovanie o vzdelávaní dospelých (AES)

Formálne vzdelávanie je chápané ako príprava na povolanie v rámci sústavy základných, stredných a vysokých škôl. Pre formálne vzdelávanie je typický hierarchický systém, kedy uznaním úspešného završenia jedného stupňa sa poskytuje prístup k ďalšiemu, resp. vyššiemu stupňu. Úspešné ukončenie daného stupňa formálneho vzdelávania vedie k nadobudnutiu príslušnej kvalifikácie a k udeleniu štátom uznaného dokladu o dosiahnutom vzdelaní.

Neformálne vzdelávanie predstavuje všetky inštitucionálne vzdelávacie aktivity mimo formálneho vzdelávania. Prebieha organizovane a štruktúrované popri formálnom systéme vzdelávania, pričom nevedie k udeleniu oficiálne štátom uznaných dokladov o dosiahnutom vzdelaní. Jeho cieľom je doplniť, rozšíriť alebo prehĺbiť vedomosti, zručnosti a kompetencie jednotlivca. Zahŕňa kurzy, školenia, workshopy, semináre, prednášky, súkromné hodiny, ako aj ďalšiu odbornú prípravu prostredníctvom riadenej prípravy na pracovisku.

Vzdelávacia aktivita v rámci neformálneho vzdelávania je každá aktivita, ktorá spĺňa podmienky pre zaradenie do neformálneho vzdelávania, a ktorej sa respondent zúčastnil aspoň jednu hodinu v priebehu 12 mesiacov pred dňom uskutočnenia rozhovoru.

Neinštitucionálne vzdelávanie je doplňujúcou formou formálneho a neformálneho vzdelávania. Je definované ako cieľavedomé vzdelávanie zamerané na získavanie, obnovovanie a zdokonaľovanie vedomostí, zručností alebo kompetencií. Prebieha v každodennom živote jednotlivca. Naopak nejedná o náhodné vzdelávanie, ktoré si osoba neuvedomuje. Zahŕňa rôzne formy ako napr. učenie od príbuzných, kolegov, známych, ďalej samoštúdium tlačených materiálov, samoštúdium na elektronických zariadeniach, účasť na prehliadkach so sprievodcom ako aj návštevu vzdelávacích centier.

Zisťovanie o ďalšej odbornej príprave (CVTS)

Ďalšia odborná príprava predstavuje opatrenia organizácie (zamestnávateľa) za účelom vzdelávania alebo aktivity, ktoré majú za svoj prvotný cieľ získanie nových alebo vývoj, resp. zdokonaľovanie už existujúcich schopností, vedomostí alebo zručností zamestnaných osôb.

Kurzy ďalšej odbornej prípravy sú obvykle jasne oddelené od miesta výkonu práce (výučba sa vykonáva na miestach vyhradených pre výučbu, ako sú triedy alebo vzdelávacie strediská). Kurzy vykazujú vysoký stupeň organizácie (čas, priestor, obsah), ktorú zabezpečuje lektor

odbornej výučby alebo vzdelávacia inštitúcia. Obsah je určený pre skupinu, ktorá má byť vyškolená (napr. existuje študijný plán). Kurzy môžu byť organizované online alebo v kombinácii s prezenčnou výučbou.

Rozlišujú sa dva základné typy kurzov:

- interné kurzy ďalšej odbornej prípravy
- externé kurzy ďalšej odbornej prípravy

Okrem základných kurzov môže zamestnávateľ poskytnúť zamestnaným osobám aj **iné formy ďalšej odbornej prípravy**. Obvykle súvisia s aktívnou prácou a aktívnym pracoviskom s cieľom nadobudnutia vedomostí. Často sa vyznačujú istým stupňom samoorganizovania (čas, priestor a obsah).

Medzi iné formy ďalšej odbornej prípravy patria:

- ďalšia odborná príprava prostredníctvom riadenej prípravy na pracovisku
- ďalšia odborná príprava prostredníctvom rotácie zamestnaných osôb, dočasným preložením na iné pracovné miesto alebo prostredníctvom študijných a výmenných pobytov
- účasť na konferenciách, workshopoch, veľtrhoch a prednáškach
- ďalšia odborná príprava účasťou na vzdelávacích krúžkoch a/alebo v krúžkoch kvality
- ďalšia odborná príprava prostredníctvom seba vzdelávania/e-learning

Štatistika školstva

Materská škola je predškolské zariadenie, ktoré podporuje osobnostný rozvoj detí v oblasti sociálno-emocionálnej, intelektuálnej, telesnej, morálnej, estetickej, rozvíja schopnosti a zručnosti, utvára predpoklady na ďalšie vzdelávanie. Pripravuje na život v spoločnosti v súlade s individuálnymi a vekovými osobitosťami detí. Materská škola zabezpečuje výchovu a vzdelávanie prostredníctvom školského vzdelávacieho programu, ktorý poskytuje predprimárne vzdelanie podľa zákona č. 245/2008, Z.z § 16 ods. 2.

S účinnosťou od 1. septembra 2021 je pre každé dieťa, ktoré dosiahne päť rokov veku do 31. augusta, ktorý predchádza začiatku školského roka, od ktorého bude dieťa plniť povinnú školskú dochádzku v základnej škole, je predprimárne vzdelávanie povinné.

Základná škola poskytuje základné vzdelanie v súlade s princípmi a cieľmi výchovy a vzdelávania podľa zákona č. 245/2008, Z.z. Podporuje rozvoj osobnosti žiaka vychádzajúc zo zásad humanizmu, rovnakého zaobchádzania, tolerance, demokracie a vlastenectva, a to po stránke rozumovej, mravnej, etickej, estetickej, pracovnej a telesnej. Poskytuje žiakovi základné poznatky, zručnosti a schopnosti v oblasti jazykovej, prírodovednej, spoločenskovednej, umeleckej, športovej, zdravotnej, dopravnej a ďalšie poznatky a zručnosti potrebné na jeho orientáciu v živote a v spoločnosti. Základná škola má spravidla deväť ročníkov s možnosťou zriadenia nultého ročníka. Člení sa na prvý a druhý stupeň, v ktorých sa vzdelávanie realizuje samostatnými na seba nadväzujúcimi vzdelávacími programami. Prvý stupeň základnej školy tvorí spravidla prvý až štvrtý ročník. Druhý stupeň tvorí piaty až deviaty ročník.

Gymnázium je všeobecnovzdelávacia, vnútorne diferencovaná stredná škola, ktorá pripravuje žiakov vo štvorročnom, v päťročnom alebo v osemročnom vzdelávacom programe a poskytuje úplné stredné všeobecné vzdelanie podľa zákona č. 245/2008, Z.z. § 16 ods. 4 písm. c). Vzdelávacie programy gymnázia sú zamerané predovšetkým na prípravu pre štúdium na vysokých školách - univerzitách, môžu pripravovať aj na výkon niektorých činností vo verejnej správe, kultúre a športe.

Stredná odborná škola - pripravuje predovšetkým na výkon odborných činností, najmä technicko-hospodárskych, ekonomických, pedagogických, zdravotníckych, sociálno-právnych, správnych, umeleckých a kultúrnych, prípadne aj na štúdium na vysokej škole. Odborné vzdelávanie a príprava v strednej odbornej škole rozvíjajú vedomosti, zručnosti a schopnosti žiaka získané v predchádzajúcom vzdelávaní a poskytujú vedomosti, zručnosti a schopnosti nevyhnutné pre výkon povolania a odborných činností.

Zabezpečuje žiakom teoretické vyučovanie a praktické vyučovanie. Ak stredná odborná škola zabezpečuje žiakom len teoretické vyučovanie, žiaci absolvujú praktické vyučovanie v stredisku praktického vyučovania alebo pracovisku praktického vyučovania.

Podľa nového zákona č. 245/2008, Z.z., združená stredná škola, stredné odborné učilište a učilište zriadené podľa doterajších predpisov je strednou odbornou školou. Z tohto dôvodu všetky údaje o združených stredných školách, stredných odborných učilišti a učilišti sú zahrnuté do údajov stredných odborných škôl.

Konzervatórium - špecifický typ strednej odbornej školy, ktorá poskytuje komplexné umelecké a umelecko-pedagogické vzdelanie. Pripravuje žiakov na profesionálne umelecké uplatnenie a na vyučovanie umeleckých a odborných predmetov vo vzdelávacích programoch umeleckého zamerania a pripravuje aj na štúdium na vysokej škole. Má spravidla šesť ročníkov; v odbore tanec osem ročníkov a ukončuje sa absolutoriom.

Vysoké školy – univerzity sú vrcholné vzdelávacie, vedecké a umelecké ustanovizne. Hlavnou úlohou vysokých škôl je poskytovanie vysokoškolského vzdelávania a tvorivé vedecké bádanie alebo tvorivá umelecká činnosť. Vysoké školy majú výhradné právo na poskytovanie vysokoškolského vzdelávania a výhradné právo udeľovať akademické tituly a vedecko-pedagogické tituly, používať akademické insígnie a vykonávať akademické obrady.